

APSTIPRINU

Rīgas Stila un modes tehnikuma direktore

_____ S.Voitišķis

Ar 2020.gada 06.aprīļa

rīkojumu Nr. 13-05/18

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”

Karjeras izglītības programma

Rīga

2020

Saturs

I KARJERAS VEIDOŠANAS ASPEKTI	3
Terminu skaidrojums.....	3
Profesionālās karjeras izvēles pamatnosacījumi.....	4
Karjeras vadības prasmes.....	6
Nodarbinātībai noderīgās prasmes.....	6
Izglītojamā vajadzības karjeras attīstībai dažādos vecumposmos.....	7
II KARJERAS IZGLĪTĪBA.....	8
III KARJERAS IZGLĪTĪBAS PLĀNOŠANA.....	9
IV KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA.....	10
Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi.....	10
Karjeras izglītības saturs.....	11
Karjeras izglītības īstenošanas plāns.....	13
V KARJERAS IZGLĪTĪBAS VĒRTĒŠANA	17
VI IESPĒJAS KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS REALIZĀCIJAI RĪGAS STILA UN MODES TEHNIKUMĀ	18
Karjeras izglītības atbalsta elementi Rīgas Stila un modes tehnikumā.....	19
Tehnikuma karjeras izglītības atbalsta sistēmas īstenojami un to nozīme.....	20
Tehnikuma pedagoga karjeras konsultanta sadarbības sistēma.....	21
VII KARJERAS IZGLĪTĪBĀ IZMANTOJAMĀS METODES	22
VIII KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAI IETEICAMIE INFORMĀCIJAS AVOTI	24

Rīgas Stila un modes tehnikuma karjeras izglītības programma ir veidota, pamatojoties uz:

- 1) Karjeras izglītības paraugprogramma, Karjeras izglītība skolā, VIAA, 2009;
- 2) Klases stundu programmas paraugs. Metodiskais līdzeklis, VISC, 2016.
Pieejams:
https://visc.gov.lv/audzinasana/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf

Karjeras izglītības programma ir reglamentējošs dokuments, kas nosaka karjeras izglītības mērķus un uzdevumus. Programmam ir ieteikuma raksturs, to var izmantot ikviens pedagogs un grupas audzinātājs savā mācību un audzināšanas darbā.

I KARJERAS VEIDOŠANAS ASPEKTI

Terminu skaidrojums

Informācijas meklēšanas prasmes	ir prasmes apkopot, analizēt, sintezēt ar karjeras izglītību saistīto informāciju (Izglītības un zinātņu ministrija, 2015).
Karjera	ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izpausmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanas un attīstības process. Citiem vārdiem, tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā (Karjeras izglītība skolā, 2009).
Karjeras atbalsts	ir darbību kopums, kas jebkurā vecumā, jebkurā dzīves posmā ļauj noteikt un apzināties savas spējas, prasmes un intereses, pieņemt jēgpilnus lēmumus par izglītību, apmācību un profesiju, kā arī vadīt savu personīgo dzīves ceļu mācībās, darbā un citur, kur šīs spējas un prasmes tiek apgūtas un/vai izmantotas.
Karjeras attīstība	ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju (Karjeras izglītība skolā, 2009).
Karjeras izglītība	ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē (Karjeras izglītība skolā, 2009).

Karjeras izglītības programma	ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādē, kas sekmē karjeras plānošanu un attīstīšanu visā mūža garumā (Āboltiņa, Belinska, Beļčikova, 2006.)
Karjeras konsultants	ir persona, kura karjeras konsultanta amatā palīdz cilvēkiem izpētīt savus karjeras mērķus, tiekties pēc tiem un tos sasniegt (EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs, 2013).
Karjeras vadības prasmes	ir prasmju kopums, kas indivīdiem (un grupām) nodrošina strukturētus veidus, kā apkopot, analizēt, sintezēt un organizēt ar sevi, ar izglītību un ar nodarbinātību saistīto informāciju, kā arī attīsta prasmes pieņemt un īstenot lēmumus un karjeras maiņu (EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs, 2013).
Pedagogs karjeras konsultants	ir persona, kura pedagoga karjeras konsultanta amatā palīdz attīstīt skolēnu prasmes un zināšanas, kas viņiem ļautu apliecināt savas intereses, spējas, prasmes un nospraust konkrētus karjeras plānus, ka arī iegūt zināšanas par darba pasauli, profesijām un mācīšanās iespējām un attīstīt pašorganizēšanās spējas, kas palīdzētu iekļūt modernajā darba tirgū, pieņemt lēmumus par savu karjeru, un veicinātu mūžizglītību un pašnoteikšanos. Nepiedāvā individuālās konsultācijas (Jaunais vēstnesis, 2012).
Profesionālā pašnoteikšanās	ir indivīda profesiju izvēle.

Profesionālās karjeras izvēles pamatnosacījumi

Svarīgi, lai cilvēks strādātu darbu, kas viņam sniedz gan morālu gandarījumu, gan pietiekamu finansiālu nodrošinājumu. Gandarījuma un apmierinātības sajūtu cilvēkam var sniegt darbs, kur viņam ir iespēja īstenot savas spējas un potenciālu. Tas nodrošina cilvēka pozitīvu attieksmi pret savu darbu un darba pienākumiem, kā arī garantē augstu darba produktivitāti un kvalitāti. Strādājot darbu, kas pienācīgi tiek atalgots, cilvēks jūtas novērtēts un apmierināts. Pietiekams finansiāls nodrošinājums cilvēkam dod iespēju uzturēt sevi un savu ģimeni, pilnvērtīgi un kvalitatīvi atpūsties, attīstīties garīgi, personiski un profesionāli. Arī studijas un mācības ir darbs. Lai neatpaliktu no pastāvīgi mainīgās darba pasaules un saglabātu savu konkurētspēju darba tirgū, mūsdienās ikvienam ir jāmacās nepārtraukti, visas dzīves garumā.

Izvēloties savas profesionālās karjeras virzienu un profesiju, jāņem vērā **trīs** būtiski nosacījumi:

- lai profesionālā darbība būtu interesanta un saistoša,
- lai profesionālā darbība atbilstu spējām,

- lai varētu atrast darbu.

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast, ko pats cilvēks **GRIB, VAR** un ko **VAJAG** sabiedrībai.

GRIBU — tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izziņāt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

VARU — tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis,— visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā — mācībās vai jau praktiskajā darbā.

VAJAG — tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izvēloties izglītības virzienu ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/ studējot vienā vai otrā programmā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties.

Kopumā jēdziens “**karjera**” ietver arī citas nozīmīgas cilvēka dzīves jomas.

Ģimene. Ģimenes dzīve ir viena no svarīgākajām cilvēka dzīves jomām. Ģimene un attiecību veidošana nereti prasa ļoti daudz laika, pūļu un enerģijas, taču tikpat bieži tā ir arī neizvietoājams atbalsts grūtos brīžos. Ir cilvēki, kuri tieši šai dzīves jomai ir izvēlējušies veltīt lielāko sava laika, spēku un enerģijas daudzumu. Šī ir ne tikai personīgi, bet arī sabiedriski nozīmīga izvēle, jo bērnu audzināšana ir “kapitālieguldījums” kā savas ģimenes, tā arī visas sabiedrības nākotnē.

Garīgums. Tas ir laiks un nodarbes, kuras mēs veltām savai dvēselei un garīgai izaugsmei. Katram tās var būt atšķirīgas. Šī ir joma, kas sniedz iespēju pilnveidot pašiem savu garīgo pasauli un pasauli ap mums. Ikvienam cilvēkam ārpus darba un ārpus ģimenes ir nepieciešams laiks, kuru veltīt sevis bagātināšanai, pilnveidošanai un attīstībai.

Pilsoniskums. Tas ir laiks un enerģija, kuru veltām sabiedrībai un labajiem darbiem. Daudzi aktīvi iekļaujas valsts politiskajā dzīvē un ir aktīvi savas valsts vai novada patrioti, citi ir gatavi darboties sabiedriskajās organizācijās un brīvprātīgo kustībā, nodarboties ar labdarību. Katram cilvēkam vajadzība just sevi kā sabiedrības daļu ir atšķirīga, taču tā ir ikviena cilvēka dzīves sastāvdaļa.

Brīvais laiks. Lai cilvēks justos labi un varētu ķerties pie darba ar entuziasmu un pilnu atdevi, ir jāspēj atlicināt brīdi atpūtai. Veidi, kā mēs atpūšamies un aizpildām brīvo laiku, var būt ļoti dažādi. Svarīgākais, lai cilvēkam būtu šis brīvais laiks un lai viņš to varētu aizpildīt atbilstoši savām vēlmēm un vajadzībām. Tāpat svarīgs ir fakts, ka brīvais laiks un dažādi vaļasprieki cilvēkiem sniedz iespējas īstenot tās viņu intereses, kuras nevar īstenot darbā.

Karjeras vadības prasmes

21. gadsimtā situācija pasaulē ir krasi mainījusies, jo globālā tirgus un uz zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības apstākļos indivīdiem ir nepieciešams nepārtraukti uzlabot savas prasmes un apgūt jaunas kompetences. Karjeras attīstības atbalstu vairs nevar uzskatīt vienīgi par lietderīgu atbalstu indivīdam pārejā no viena izglītības līmeņa uz citu un no mācībām uz darbu. Lai pielāgotos mainīgajām darba tirgus vajadzībām un uzņēmumu konkurētspējai, ir jāspēj ātri reaģēt darba vides mainīgajos procesos, radot efektīvu rezultātu. Ilgstoša mācīšanās ir tieši tas, kas mūsdienās ir kļuvusi par galveno faktoru konkurences izturēšanā un veiksmē. Lai noturētos darba tirgū, indivīdam ir pašam jākļūst par savu karjeras resursu un darba vides procesu vadītāju. Ja indivīds (ne tikai jauniešs, bet arī pieaugušais) nav apguvis karjeras vadības prasmes, viņš arī nespēj īstenot savas personīgās dzīves un savas karjeras veiksmīgu virzību.

Jēdziens karjeras vadības prasmes ir ļoti plašs. Tās tiek uzskatītas par vadošām individuālām prasmēm, kas palīdz plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu iekšējo un ārējo resursu efektīvu izmantošanu dzīves mērķu sasniegšanai, lai ikkatrs spētu uzņemties atbildību par savas karjeras attīstības vadību mūža garumā. Prasme mācīties, sociālās, pilsoniskās un starpkultūru prasmes, kā arī iniciatīvas un uzņēmējdarbības gars ir nepieciešams, lai cilvēks būtu motivēts mācībām, mērķtiecīgi sevi pilnveidotu un spētu atrast un saglabāt darbu. Šo prasmju apgūvē liela loma ir izglītotājiem, jo prasmēm ir jākļūst par galveno izglītības rezultātu. Katram skolas beidzējam ir jābūt sagatavotam turpmākajam izglītības posmam vai nodarbinātībai un spējīgam uzņemties atbildību par savu personīgo lēmumu pieņemšanu un atbilstošu darbību. Lai šo uzdevumu veiktu, ir jāpilnveido skolotāju kompetences karjeras vadības prasmju apguves integrēšanai vispārējā izglītības procesā.

Modernai, konkurētspējīgai ekonomikai ir vajadzīgi darbinieki, kam ir prasmes, zināšanas un attieksmes, ko var izmantot jebkurā darba situācijā, un kam ir spējas un vēlēšanās nepārtraukti pielāgoties un gūt panākumus mainīgajā pasaulē. Tāpēc nodarbinātībai noderīgās prasmes ir būtiska karjeras vadības prasmju sastāvdaļa. Nodarbinātībai noderīgās prasmes tiek definētas kā “īpašību, prasmju un zināšanu kopums, kāds ir nepieciešams ikvienam darba tirgus dalībniekam, lai nodrošinātu savu efektivitāti darba vietā — sava paša izaugsmes, sava darba devēja un visas valsts ekonomikas labā”.

Nodarbinātībai noderīgās prasmes

Pašvadība— gatavība uzņemties atbildību, elastīgums, pašiniciatīva, neatlaidība, laika vadība, gatavība uzlabot savus rezultātus, pamatojoties uz atgriezenisko saiti, reflektīvo mācīšanos.

Komandas darbs— cieņa pret citiem, sadarbošanās, pārliecināšana, diskusiju veicināšana, visu savstarpējās atkarības apzināšanās.

Izpratne par biznesu un klientu— pamatzināšanas par biznesa panākumu galvenajiem virzītājiem, tajā skaitā par inovāciju nozīmi un pārdomātu risku uzņemšanos, un vajadzība gandarīt klientu un veidot klienta lojalitāti.

Problēmu risināšana— faktu un situāciju analīze un radošās domāšanas lietošana atbilstošu risinājumu veidošanā.

Komunikācija un rakstīt un lasīt prasme— rakstīt-lasīt prasmes lietošana, spēja radīt skaidru, strukturētu rakstu darbu un mutvārdu prasme, tajā skaitā klausīšanās un jautājumu uzdošana.

Skaitīt prasmes lietošana— manipulācijas ar cipariem, vispārējas matemātiskas zināšanas un to izmantošana praktiskā kontekstā (mērīšana, svēršana, aprēķināšana un formulu lietošana).

Informācijas tehnoloģiju izmantošana— IT pamatprasmes, tajā skaitā iemaņas teksta apstrādē, failu vadībā un interneta meklētājprogrammas izmantošanā.

Iniciatīva un uzņēmējdarbība— spēja demonstrēt inovatīvu pieeju, radošumu, sadarbošanos un riska uzņemšanos.

Veiksmīga karjera ir saistīta ar cilvēka personības faktoriem ne mazāk kā ar izglītību un intelektu. Nodarbinātībai noderīgās prasmes ietver arī šādas personības īpašības, kas veicina vispārējo nodarbinātību: lojalitāte; atbildība un saistību ievērošana; godīgums un integritāte; entuziasms; uzticamība; prasme sevi prezentēt; veselais saprāts; pašcieņa; humora izjūta; līdzsvarota attieksme pret darbu un ģimenes dzīvi; spēja pārvarēt grūtības; motivācija; spēja pielāgoties.

Visu šo īpašību pamatā ir jābūt **pozitīvai attieksmei**, “es varu” pieeja, gatavība ņemt daļību un ieguldīt, atvērtība jaunām idejām un vēlme ļaut tām īstenoties.

Mūsdienās darba devēji vēlas sev darbiniekus, kuriem piemīt īpašības, kas tiek uzskatītas par darba **veiksmes pamatelementiem**: patstāvība un uzticamība; precizitāte; kvalitatīvs darbs; strādīgums; augsts novērtējums kolēģu vidū; prasme veidot un uzturēt labas darba attiecības.

Izglītojamā vajadzības karjeras attīstībai atbilstoši vecumposmam

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<ul style="list-style-type: none">• Veido savu identitāti• Uzsāk lielākus un reālistiskākus darba/ karjeras meklējumus• Attīsta interesi par sociāliem jautājumiem• Nobriest seksuāli, mainoties fiziski un emocionāli• Kļūst aizvien patstāvīgāki	<ul style="list-style-type: none">• Saprot, kā individuālā personība, spējas un intereses ir saistītas ar karjeras mērķiem• Saprot, kā izglītība ir saistīta ar augstskolas izvēli, turpmāku apmācību un/vai iekļaušanos darba tirgū• Demonstrē pārnesamās prasmes, kuras var izmantot dažādos darbos un piemērot mainīgajām darba prasībām, gatavojoties mācību praksēm, apgūst darba meklēšanas prasmes un pilnveido darbā noturēšanās prasmes

	• Spējīgi izmantot plašus karjeras informācijas avotus • Demonstrē atbildīgu lēmumu pieņemšanu, profesijas izvēli un adaptāciju profesijā

II KARJERAS IZGLĪTĪBA

Karjeras izglītības **mērķis** ir organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu, nodrošinot izglītojamajam pašizpēti, karjeras izpēti un karjeras plānošanai un vadīšanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi, radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām līdzsvarotu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību. Karjeras izglītība ir harmoniski jāintegrē visā izglītības procesā, lai nodrošinātu plānotu un pēctecīgu pasākumu kompleksu, kas palīdzētu izglītojamajiem noteikt savas karjeras izglītības vajadzības, apzināti izvēlēties līdzekļus savas karjeras plānošanai nevis epizodiski, bet caurviju un veselumā, izmantojot izglītības procesa un programmas līdzekļus.

Karjeras izglītības uzdevumi:

1. Palīdzēt izglītojamajiem pilnveidot sevi:

- izprast sevi un novērtēt savas stiprās un vājās puses,
- izveidot elastīgu skatījumu uz dzīvi un reālistiskas gaidas attiecībā uz savu karjeru,
- attīstīt prasmes un attieksmes, kas palīdzēs veidot karjeru, piemēram, pašapziņa, pašpaļāvība, spēja “sevi pasniegt”, prasme prezentēt savu veikumu, mērķu izvirzīšana un darbības plānošana mācību un personīgajā dzīvē,
- analizēt savu personīgo pieredzi, intereses, dotumus, iemaņas un spējas, vērtības, mērķus, personīgās īpašības, sasniegumus.

2. Motivēt un palīdzēt izpētīt dažādas karjeras iespējas:

- izprast izmaiņas sabiedrībā un kā tās ietekmē karjeras attīstību,
- izpētīt dažādas karjeras un iespējas to veidošanai,
- izpētīt un izvērtēt darba tirgu, nodarbinātības un profesiju, izglītības un apmācības iespēju attīstības tendences,
- salīdzināt un samērot personīgos sasniegumus un īpašības ar tiem sasniegumiem un īpašībām, kas ir nepieciešamas konkrētai tālākai karjerai/mācībām/studijām,
- piedalīties darba izmēģinājumos,
- uzzināt, kur un kā iegūt vajadzīgo informāciju, resursus un palīdzību,
- gatavoties pārejai no mācībām uz darba dzīvi vai uz tālākām mācībām/citu darbu,
- izpētīt un pārdomāt savas personīgās un sabiedrības vērtības, uzzināt, kādas prasības izvirza darba devēji, kādas prasmes un personīgās īpašības palīdz noturēties darba tirgū.

3. Palīdzēt plānot un vadīt savu karjeru:

- apgūt karjeras vadības prasmes,

- noteikt savas attīstības vajadzības,
- pilnveidot savas zināšanas un prasmes,
- apzināties informācijas ieguves un konsultēšanās iespējas,
- veidot savu personīgās karjeras plānu,
- attīstīt pieņemto personīgo lēmumu plānu īstenošanas prasmes,
- veidot izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

Karjeras izglītības īstenošanas pamatprincipi:

- Karjeras izglītība ir izglītības sastāvdaļa.
- Karjeras izglītība ir visas izglītības iestādes atbildība.
- Ievērotas vecumgrupu intereses un vajadzības.
- Mērķi — objektīvi un sasniedzami; pasākumi — īstenojami.
- Pasākumi ir orientēti uz zināšanu un prasmju apguvi.

III KARJERAS IZGLĪTĪBAS PLĀNOŠANA

Lai izglītojamais sagatavotu efektīvai pārejai no izglītojamā uz pieaugušo darba dzīvi, tehnikumam ir jānodrošina saviem izglītojamajiem aizvien daudzveidīgāks un lielāks mācīšanās pieredžu skaits.

Karjeras izglītības programmas sastāvdaļas:

Sevis izzināšanas aktivitātes, kurās izglītojamie:

- identificē savas personīgās īpašības (fiziskās, intelektuālās, emocionālās iezīmes, prasmes, intereses un vērtības),
- izpēta personīgo īpašību un nepieciešamo prasmju samērotību, lai gūtu panākumus dažādās dzīves un darba situācijās,
- izvērtē stratēģijas un apstākļus, kas ietekmē viņu mācīšanos dažādās dzīves un darba situācijās. Iespēju apzināšanās aktivitātes iesaista izglītojamais darba pasaules izpētē un iepazīšanā.

Aktivitātes var ietvert:

- dažādas darba vides iepazīšana un pētīšana,
- dažādu profesiju un izglītības un apmācības iespēju izpēte,
- darba pasaules vēsturisko un plānoto izmaiņu analīze.

Lēmumu pieņemšana ir saistīta ar mācīšanos, kā pieņemt lēmumus, lai plānotu un vadītu savu karjeru. Izglītojamie iesaistās aktivitātēs, kas palīdz:

- izpētīt, kā citi cilvēki pieņem lēmumus, un saprast, kas var ietekmēt lēmuma pieņemšanu,
- identificēt atbilstošus lēmuma pieņemšanas stilus un stratēģijas,
- ģenerēt dažādas ar karjeru saistītas izvēles.

Pieņemt lēmumu par karjeras izvēli nenozīmē tikai piemērot individu noteiktai profesijai. Lēmuma pieņemšanu ietekmē dažādi faktori, kuri ir jāņem vērā:

- individuālās iezīmes (veselība, vērtības, intereses, prasmes, vecums, zināšanas u.c.),
- sociālais konteksts (ģimene, vienaudži, sabiedrības grupas, sociāli-ekonomiskais statuss u.c.),
- vides konteksts (politiskie uzskati, izglītības iestādes, ģeogrāfiskais izvietojums, darba tirgus u.c.),
- citi faktori (laika perspektīvas, izdevība, izmaiņas laika gaitā u.c.).

Sagatavošanās pārmaiņām un pārejai attiecas uz tādas izpratnes un prasmju veidošanu, kādas izglītojamajam ir nepieciešamas, lai tiktu galā ar jaunām situācijām, gan vēlamām, gan nevēlamām. Šādas aktivitātes palīdz:

- noteikt dažādas plānotas un neplānotas dzīves/darba pārmaiņas un pārejas periodus, ar kādiem ir jāstāpjas dzīves laikā,
- jāizzina, jāizpētī, kā cilvēki reaģē uz izmaiņām,
- jāattīsta prasmes, lai efektīvi pārvarētu dažādas plānotas un neplānotas pārmaiņas, piemēram, problēmu risināšanu, atbalsta tīklu identificēšanu un izmantošanu.

IV KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA

Programma sagatavota pēc: MK noteikumiem NR. 461. no 2019.gada 3.septembra “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, MK noteikumiem NR. 211 no 2000.gada 27.jūnija “Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”.

Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi

1. Karjeras izglītības mērķis:

- 1.1. organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem NR. 281 no 2013.gada 21.maija “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem” prasībām, integrējot specifiskus mērķus;
- 1.2. nodrošināt izglītojamajam pašizpēti, karjeras izpēti un karjeras plānošanu un vadīšanu nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi;
- 1.3. radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām sabalansētu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību.

2. Karjeras izglītības uzdevumi:

- 2.1. nodrošināt saskaņotu, pēctecīgu un sistēmisku izglītības procesu, kurā izglītojamajam radīta iespēja gūt daudzveidīgu mācīšanās pieredzi un, saņemot konstruktīvu atgriezenisko saiti, pilnveidot pašizziņas, karjeras iespēju izpēti un karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes;
- 2.2. nodrošināt ārpusstundu pasākumus, kuros izglītojamajam radīta iespēja gūt daudzveidīgu mācīšanās pieredzi un saņemt konstruktīvu atgriezenisko saiti, pilnveidot pašizziņas, karjeras iespēju izpēti un karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes;
- 2.3. īstenot atbalsta un sadarbības pasākumus izglītojamo vecākiem, lai pilnveidotu viņu spēju sniegt nepieciešamo atbalstu izglītojamajiem izglītības iestādē apgūto un pilnveidoto

pašizziņas, karjeras iespēju izpētes un karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmju nostiprināšanā;

2.4. nodrošināt secīgu un pēctecīgu izglītojamo karjeras izglītības rezultātu novērtēšanu un savlaicīgu atgriezeniskās saites sniegšanu izglītojamajiem.

2.5. veidot izglītojamajos izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

Karjeras izglītības saturs

3. Karjeras izglītības programmas apguves organizācijas pamatnosacījums ir — īstenot karjeras izglītību tā, lai izglītojamais iegūtu gan zināšanas konkrētā izglītības jomā (pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība) un formā (mācību priekšmetu stunda, praktisko priekšmetu stunda, klases stunda, konsultācijas, ārpusstundu pasākumi), gan universālas, vispārējas prasmes, saistītas ar darbības pieredzi, kas palīdzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

4. Katra karjeras izglītības joma — **pašizpēte, karjeras izpēte un karjeras plānošana un vadība** — ietver vairāku mācību priekšmetu un audzināšanas darba saturu, tā pilnveides virzienu integrācijas aspektā.

5. Karjeras izglītībā sasniedzamo spēju un prasmju attīstību atspoguļo galvenie izglītošanas aspekti:

5.1. pašizpaušmes un radošais aspekts: radošās darbības pieredze, pastāvīga iespēja meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, atklāt kopsakarības;

5.2. analītiski kritiskais aspekts: intelektuālās darbības pieredze — patstāvīga, loģiska, motivēta, kritiska un produktīva domāšana; prasme pamatot savu viedokli pagātnes, tagadnes un nākotnes saiknes kontekstā;

5.3. morālais un estētiskais aspekts: izpratne par morāles jēdzieniem cilvēku savstarpējā saskarsmē, par cilvēka tiesībām uz vienlīdzību;

5.4. sadarbības aspekts: prasme sadarboties, strādāt komandā, uzklaut un respektēt dažādus viedokļus, pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par to īstenošanu, atbildīgi rīkoties konfliktsituācijās, rūpēties par savu un līdzcilvēku drošību un meklēt palīdzību atbilstošās institūcijās un dienestos;

5.5. saziņas aspekts: praktiska pieredze valodas lietošanā; prasme sazināties vairākās valodās (rakstīt, runāt, lasīt), prasme publiski uzstāties, izteikt un pamatot savu viedokli, prezentācijas prasmes;

5.6. mācīšanās un praktiskās darbības aspekts: prasme patstāvīgi plānot, organizēt un īstenot mācīšanos; dažādu zināšanu un prasmju lietošana praktiskajā darbībā; prasme mācību procesā izmantot dažādu veidu informāciju, konsultēties, atrast palīdzību; prasme izmantot modernās tehnoloģijas;

5.7. matemātiskais aspekts: matemātikas izmantošana praktiskajā dzīvē (budžeta plānošana, izglītības izmaksu aprēķināšana, salīdzināšana u.c.).

6. Katrs aspekts tiek īstenots visās karjeras izglītības jomās, taču ne vienādā mērā.

7. **Pamatjoma “Pašizpēte”** ietver šādas saturiskās tēmas:

7.1. mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības;

- 7.2. manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks;
- 7.3. mana ģimene, tās loma, tradīcijas;
- 7.4. sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana;
- 7.5. attieksmes un vērtības;
- 7.6. prasme sadarboties, risināt konfliktus;
- 7.7. mana veselība un nākotnes nodomi;
- 7.8. mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu;
- 7.9. pašaudzināšana.

8. Pamatjoma “Karjeras izpēte” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 8.1. darba nozīme cilvēka dzīvē;
- 8.2. populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi;
- 8.3. manu vecāku darba dzīve;
- 8.4. informācijas avoti un izglītības pasaules pētīšana;
- 8.5. profesionālā kvalifikācija un tās ieguve;
- 8.6. darba tirgus un nodarbinātība;
- 8.7. sociālā vide un nodarbinātība;
- 8.8. izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes;
- 8.9. darba likumdošana, darba drošība;
- 8.10. pašnodarbinātība.

9. Pamatjoma “Karjeras plānošana un vadība” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 9.1. lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai;
- 9.2. lēmuma pieņemšana par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.);
- 9.3. dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti;
- 9.4. kad viss nenorit tā, kā plānots;
- 9.5. mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana);
- 9.6. pārmaiņas manā dzīvē;
- 9.7. komandas darba pieredze;
- 9.8. praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās;
- 9.9. sevis prezentēšana.

Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns

10. Karjeras izglītība tiek īstenota, izmantojot dažādas darba organizācijas formas — mācību priekšmetu stundas, praktisko priekšmetu stundas, klases stundas, individuālās nodarbības, dažādus ārpus stundu pasākumus u.c. pēc šāda plāna:

10.1. Klases stundas I.-IV. kursam (1 stunda nedēļā (40 min.) saskaņā ar tehnikuma audzināšanas darba programmu un grupu audzinātāju darba plāniem). Rīgas Stila un modes

tehnikumā mācību gadā karjeras izglītībai skolas audzināšanas darba programmā paredzētas 4 stundas I.-IV. kursam.

Karjeras izglītības stundu tēmas izstrādātas balstoties uz : Ieteikumi karjeras izglītības satura iekļaušanai klases stundu programmā, VISC, 2016. Pieejams: https://visc.gov.lv/audzināsana/dokumenti/metmat/ieteikumi_klases_st_progr_ist.pdf

1.kursā apgūstamās tēmas

Tēma	Karjeras vadības prasmes	Sasniedzamais rezultāts
Es iepazīstu sevi (spējas, intereses, īpašības, vērtības).	Pašizziņas prasme.	<p>Pilnveido paštēlu, saskatot savas stiprās un vājās puses un pamatojoties uz savu fizisko un garīgo dotumu un vajadzību izpēti.</p> <p>Salīdzina savas vērtības un individuālās rakstura iezīmes ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām.</p>
Izglītības, profesijas un nodarbinātības saistība darba tirgū.	Karjeras iespēju izpētes prasme.	<p>Spēj novērtēt izglītības nozīmi turpmākās karjeras plānošanā.</p> <p>Prasmīgi izmanto pieejamos e-resursus informācijas apkopošanai par dažādu mācību priekšmetu pielietojamību izvēlētajā profesijā apgūvē.</p>
Karjera un tās plānošanas pamatnosacījumi.	Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasme.	Prot plānot iespējamās darbības, kas būtu veicamas, lai pilnveidotu profesijai nepieciešamās zināšanas, prasmes un rakstura īpašības un lai nepakļautu sevi sociālās atstumtības riskiem.
Informācija par manu nākotnes profesiju, alternatīvas.	Pašizziņas prasmes. Karjeras iespēju izpētes prasmes.	<p>Salīdzina savas vērtības un individuālās rakstura iezīmes ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām.</p> <p>Spēj izprast pārmaiņas un novērtēt nepieciešamību pielāgoties jaunajiem apstākļiem.</p> <p>Zina, kā sabiedrībā vērtē dažādas profesijas, pārzina to daudzveidību, saskata izvēlētajā profesijā pozitīvos un negatīvos aspektus.</p>

2.kursā apgūstamās tēmas

Tēma	Karjeras vadības prasmes	Sasniedzamais rezultāts
Ko sagaida darba devējs?	Pašizziņas prasmes. Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes.	Spēj novērtēt savu izaugsmi un panākumu kritērijus atbilstoši darba tirgus prasībām, apzinoties konkurētspējīgas personības veidošanās būtību. Spēj diskutēt par šādiem jēdzieniem: garīgums, garīga pilnveidošanās, garīgā veselība. Prot apkopot informāciju par dažādām darba vietām, darba devēju prasībām, darba pienākumiem un darba tiesiskajām attiecībām. Prot plānot iespējamās darbības, kas būtu veicamas, lai pilnveidotu savu fizisko un garīgo veselību atbilstoši izvēlētās profesijas darba vides vajadzībām.
Darba tirgus perspektīvas un lēmuma pieņemšana.	Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes. Karjeras iespēju izpētes prasmes.	Kritiski izvērtē informāciju un mītus par karjeras izvēli. Prot noskaidrot kopīgo un atšķirīgo par nākotnes profesiju un iespējamo reālo situāciju izvēlētajā darba vietā. Izprot stereotipus (dzimumu, vecumu, etniskās piederības, utt.) kā šķēršļus karjeras veidošanā. Izprot pašnodarbinātības un nodarbinātības priekšrocības un trūkumus.
Latvijas izglītības sistēma un tālākās izglītības iespējas.	Karjeras iespējas izpētes prasmes.	Izprot savu vietu izglītības sistēmā Latvijā un spēj analizēt izglītības iespējas pēc profesionālās izglītības iegūšanas.

3.kursā apgūstamās tēmas

Tēma	Karjeras vadības prasmes	Sasniedzamais rezultāts
Nodarbinātības tendences Latvijā un pasaulē.	Pašizziņas prasmes.	Salīdzina un novērtē savu atbilstību darba tirgus prasībām.

	Karjeras iespēju izpētes prasmes.	<p>Apzin un apkopo informāciju par darba tirgus perspektīvām, kas ļauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē.</p> <p>Spēj izprast vietējā un starptautiskā darba tirgus tendences un darba pasaules mainīgumu. Spēj atrast un analizēt informāciju par darba vakancēm izvēlētajā profesijā</p> <p>Spēj izprast kā sabiedriskās un ekonomiskās vajadzības ietekmē profesionālo izaugsmi.</p>
Laiks un profesijas.	Pašizziņas prasmes.	<p>Analizē panākumu kritērijus un prognozē savu izaugsmi.</p> <p>Spēj reaģēt uz pārmaiņām un pielāgoties jauniem apstākļiem.</p>
Profesionālā ētika un darba likumdošana.	Karjeras iespēju izpētes prasmes.	<p>Analizē darba devēju un darba ņēmēju attiecību aspektus dažādās situācijās, izmantojot Darba likuma normas.</p> <p>Zina valstī esošos dokumentus, kas reglamentē darba attiecības.</p>
Kāpēc saka: “Mūžu dzīvo, mūžu mācies?”	Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasme.	<p>Pastāvīgi pilnveido savas profesionālās zināšanas un iemaņas.</p> <p>Attīsta tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas darbam izvēlētajā nozarē.</p>

4.kursā apgūstamās tēmas

Tēma	Karjeras vadības prasmes	Sasniedzamais rezultāts
Alternatīvu lēmumu pieņemšana karjeras izvēlē.	<p>Pašizziņas prasmes.</p> <p>Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasme.</p>	<p>Novērtē savu pieredzi, sasniegumus, zināšanas un iemaņas, salīdzinot izaugsmes rādītājus.</p> <p>Spēj pārvarēt stereotipus (dzimumu, vecuma, etniskās piederības, utt.) karjeras veidošanā.</p> <p>Spēj uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu, izvērtējot piemērotību izvēlētajai profesijai un atbilstoši apkopotajai informācijai.</p>
Darba meklēšanas process un iespējas.	<p>Pašizziņas prasmes.</p> <p>Karjeras iespēju izpētes prasmes.</p> <p>Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasme.</p>	<p>Prot aprakstīt savu pieredzi, zināšanas un prasmes, lai veidotu CV, motivācijas vēstuli un reprezentētu sevi darba intervijā.</p> <p>Prot apkopot un pieteikt nepieciešamo informāciju darba tirgū. Prot reprezentēt sevi darba intervijā.</p>
Darba tīrgus perspektīvas un lēmuma pieņemšana.	Karjeras iespēju izpētes prasmes.	Saskata likumsakarības profesiju mainībai nākotnē, analizējot jaunākos zinātnes un tehnoloģiju atklājumus izvēlētajā nozarē un izvērtējot savu zināšanu un prasmju pielietojumu nākotnē.
Individuālā karjeras plāna izveide.	<p>Karjeras iespēju izpētes prasmes.</p> <p>Karjeras lēmumu pieņemšanas un</p>	<p>Izvērtē dažādu nodarbinātības veidu pozitīvos un negatīvos aspektus savu personisko īpašību un pazīmju, vērtību un panākumu kritēriju aspektā.</p> <p>Novērtējot savas kompetences un analizējot darba tīrgus tendences, izstrādā dažādus</p>

	īstenošanas prasme.	<p>karjeras attīstības scenārijus, veido biznesa plānu.</p> <p>Pārzina darba iespējas ārpus Latvijas un zina par attiecīgās valsts darba likumdošanu, argumentēti pamato viedokli par situāciju Latvijas darba tirgū, salīdzinot ar citām valstīm.</p> <p>Pārzina informāciju par izglītības vai darba iespējām pēc skolas beigšanas.</p>
--	---------------------	---

10.2. mācību priekšmetu stundas (atbilstoši mācību priekšmetu skolotāju tematiskajiem plāniem, saskaņā ar Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf),

10.3. praktiskajos mācību priekšmetos (atbilstoši praktisko mācību priekšmetu izglītības programmai);

10.4. interešu izglītības nodarbības (atbilstoši interešu izglītības programmai);

10.5. tematiskās lekcijas, semināri, tikšanās par karjeras izglītības jautājumiem;

10.6. tehnikuma karjeras konsultanta audzēkņu izpēte un grupu nodarbības par karjeras izglītības jautājumiem;

10.7. audzēkņu *portfolio* veidošana;

10.8. ārpus stundu pasākumi skolā;

10.9. ārpusskolas pasākumi:

10.10. grupu ekskursijas uz iestādēm un uzņēmumiem, atvērto durvju dienas, karjeras dienas un informācijas dienas dažādās izglītības iestādēs un uzņēmumos,

10.11. izstāde „Skola”,

10.12. „Ēnu dienas”.

V KARJERAS IZGLĪTĪBAS VĒRTĒŠANA

11. Izglītojamo sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti bezatzīmju vērtēšanas sistēmā, īsi rakstiski vai mutiski raksturojot izglītojamo mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamiku zināšanu, prasmju, iemaņu (kompetenču) apgūvē, pašizziņā, karjeras iespēju izpētē, karjeras lēmumu pieņemšanā un īstenošanā, izmantojot pašvērtējumu.

12. Karjeras vadības prasmju novērtēšanai ir šādi galvenie uzdevumi: uzlabot mācību procesa kvalitāti un efektivitāti un izmērīt izglītojamā sasniegumus. Vērtēšana ir mācīšanās process, kurā izglītojamie tiek mudināti atklāt savas veiksmes un

neveiksmes, uzdot jautājumus, saņemt atgriezenisko saiti, lai saprastu, ko un kā karjeras vadību prasmē jāmācās tālāk.

13. Beztarpmju vērtēšana ļauj padarīt mācību procesu pašvadītu – izglītojamie paši definē savus mācīšanās uzdevumus, paši analizē un izvērtē savu karjeras vadības prasmju pilnveidi un attīsta lietpratību, attīstot caurviju prasmes, sadarbības un līdzdalības prasmes.
14. Atgriezeniskās saites mērķis ir karjeras izglītības īstenotāja un izglītojamā “savstarpējā sadarbība karjeras attīstības atbalsta norises analīzes un vērtēšanas procesā ar mērķi uzlabot tā norisi” (Karjeras attīstības atbalsts, 2008).
15. Atgriezeniskajai saitei jābūt individuālai un konkrētai, atbilstoši noteiktai situācijai, skaidri saprotamai, jākoncentrējas uz izglītojamā stiprajām pusēm, sasniegumiem karjeras vadības prasmju pilnveidē, atgriezeniskajai saitei jābūt iedrošinošai un uzmundrinošai.
16. Atgriezenisko saiti par izglītojamā karjeras vadības prasmēm var sniegt pedagogs karjeras konsultants, kā arī – savas kompetences ietvaros- citi karjeras attīstības atbalstā iesaistītie izglītības iestādes darbinieki (vispārīzglītojošo priekšmetu skolotāji, prakšu vadītāji, u.c.).
17. Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes I.-IV. kursā:

Beidzot IV. kursu, izglītojamais:

- saprot koncepciju par darba tirgus mainīgumu;
- saskata vietēja un starptautiskā darba tirgus tendences;
- izprot sakarības starp izmaiņām darba tirgū un sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem;
- ir ieinteresēts attīstīt tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas izvēlētajai profesijai;
- spēj atrast interesantu informāciju par izvēlēto profesiju, izglītību un mācīšanās iespējām;
- prot izstrādāt karjeras plānu, analizējot savas personiskās īpašības un prasmes, vērtības un panākumu kritērijus;
- spēj sameklēt darbu un konkurēt darba tirgū; ir ieinteresēts attīstīt šīs prasmes (rakstīt CV/autobiogrāfiju, meklēt informāciju par darba vakancēm, reprezentēt sevi darba intervijā u.c.);
- ja nepieciešams, izmanto speciālista (karjeras konsultanta, psihologa, ārsta u.c.) konsultācijas.

18. Izglītojamo mācību sasniegumu pierādījumi — pašizpētes, karjeras izpētes un karjeras vadības darba materiāli — var tikt uzkrāti audzēkņu darba mapēs (*portfolio*).

VI IESPĒJAS KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS REALIZĀCIJAI RĪGAS STILA UN MODES TEHNĪKUMĀ

Karjeras izglītība tehnikumā ir cieši saistīta ar izglītojamo mācību programmas apguvi un nākotnes plāniem. Tā ir atbilde uz izglītojamo jautājumu „Kāpēc man tas jāmačās?”. Karjeras izglītība veicina izglītojamajos nodarbinātībai nepieciešamo prasmju

attīstību, palīdz plānot nākotni, ka arī veicina sniegto iespēju un resursu izmantošanas un informācijas meklēšanas prasmes. Karjeras izglītība – sistemātiska izglītības iestāžu, vecāku un sabiedrības sadarbība, lai palīdzētu bērniem, pusaudžiem, jauniešiem un pieaugušajiem apgūt pieredzi, attīstīt un izvērtēt savu karjeru. Tā kā karjeras izglītība tehnikumā ir viens no mācību un audzināšanas darba satura aspektiem, to apguvi ir nepieciešams mērķtiecīgi vadīt, plānot, organizēt un pārraudzīt. Rīgas Stila un modes tehnikumā karjeras izglītība tiek īstenota ar dažādu karjeras atbalsta elementu palīdzību.

Karjeras izglītības atbalsta elementi Rīgas Stila un modes tehnikumā

- mācību priekšmetu satura apguve Rīgas Stila un modes tehnikumā, mācību uzdevumi ar karjeras tēmu apguvi, dažādu mācību metožu izmantošana;
- klases stundas par karjeras izglītības tematiem;
- praktisko mācību priekšmetu apguve,
- mācību priekšmetu nedēļas (konkurss Erudīts);
- interešu izglītības nodarbības;
- skolēnu dalība mācību priekšmetu olimpiādēs, konkursos, sporta sacensībās;
- piedalīšanās konkursā “EuroSkills”;
- uzstāšanās, prezentēšanas prasmju pilnveide;
- grupu karjeras konsultācijas;
- karjeras nedēļu pasākumi;
- “Ēnu dienu” apmeklējums;
- izglītības izstādes „Skola” apmeklējums;
- skolas karjeras pasākumu apmeklējums;
- Rīgas Stila un modes tehnikuma dalība iniciatīvā “Latvijas skolas soma”;
- dalība dažāda līmeņa Latvijas un starptautiskajos projektos;
- tikšanās ar dažādu izglītības iestāžu pārstāvjiem par mācību turpināšanu kādā no tām;
- tikšanās ar dažādu nozaru profesionāļiem un darba devējiem;
- skolas absolventu viesošānās skolā;
- personības izaugsmes treneru vadītās nodarbības;
- dalība brīvprātīgajā darbā;
- dalība un praktiska darbība skolas pasākumu organizēšanā;
- sadarbība ar Latvijas izglītības iestādēm, Atvērto durvju dienas, Augstskolu Karjeras centru piedāvājums;
- sadarbība ar NVO;
- dažādu nozaru iestāžu, uzņēmumu apmeklējums;
- anketēšana, rezultātu apkopojums, secinājumi situācijas izpētei;

- darbs praksēs;
- skolēnu individuālais darbs ar E-resursiem.

Tehnikuma karjeras izglītības atbalsta sistēmas īstenotāji un to nozīme

Atbalsta sistēmas īstenotāji	Uzdevumi un nozīme
Izglītības iestādes vadība	Nodrošina karjeras attīstības atbalsta sistēmas pakalpojumu pieejamību skolā.
Direktora vietnieks mācību darbā	Koordinē un pārrauga izglītības darbu, t.sk. karjeras izglītību, nodrošina informācijas apmaiņu par karjeras izglītības aktualitātēm, veicina pedagogu tālākizglītību karjeras izglītībā.
Direktora vietnieks audzināšanas darbā	Koordinē un pārrauga audzināšanas darbu, t.sk. karjeras izglītību, nodrošina informācijas apmaiņu par karjeras izglītības aktualitātēm, veicina pedagogu tālākizglītību karjeras izglītībā.
Tālākizglītības un profesionālās karjeras atbalsta pamatdarbības struktūrvienības vadītājs	Koordinē un pārrauga karjeras izglītības darbu, nodrošina informācijas apmaiņu par karjeras izglītības aktualitātēm, veicina pedagogu karjeras konsultantu tālākizglītību.
Pedagogs karjeras konsultants	Koordinē pedagogu, atbalsta personāla un citu karjeras attīstības atbalsta sniedzēju sadarbību, nodrošina karjeras konsultāciju pieejamību izglītojamajiem, informē izglītojamos, viņu vecākus, pedagogus un citus karjeras attīstības atbalsta sniedzējus par karjeras attīstības atbalsta aktualitātēm un izglīto karjeras atbalsta jautājumos; izstrādā karjeras attīstības atbalsta pasākumu plānu un karjeras izglītības programmu; apkopo un analizē informāciju par absolventu tālākizglītību un nodarbinātību un īstenot karjeras izglītības plānu, nodrošināt karjeras informācijas pieejamību.
Grupu audzinātāji	Izstrādā un īsteno grupas audzinātāja programmu saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darba programmu un karjeras izglītības programmu.
Priekšmetu skolotāji	Integrē karjeras izglītības saturu vispārīglītojošajos un profesionālajos

	mācību priekšmetos; konsultē izglītojamos sava mācību priekšmeta ietvaros.
Interesu izglītības skolotāji	Integrē karjeras izglītības saturu interešu izglītības programmās, konsultē izglītojamos interešu izglītības programmas ietvaros.
Atbalsta personāls	Palīdz veidot dzīves un karjeras vadības prasmes, palīdzot izglītojamajiem apzināties viņu spējas, prasmes un dotumus. Sniedz izglītojamajiem atbalstu savas kompetences ietvaros.
Tālākās izglītības iestādes	Informē un iepazīstina izglītojamos ar piedāvātajām izglītības programmām.
Vecāki	Informē par personīgo karjeras pieredzi un sniedz atbalstu karjeras jautājumos.
Prakses vadītājs	Iepazīstina praktikantu un prakses vietas uzņēmumu ar saistošajiem dokumentiem, sniedz atbalstu praktikantam un prakses vietai saskaņā ar profesionālās izglītības iestādes izstrādāto un apstiprināto prakses programmu.
NVA	Informē par karjeras atbalsta materiālu saturu un pieejamību, piedāvā informatīvus pasākumus.
Absolventi	Dalās ar personīgo izglītības un darba pieredzi.

Karjeras atbalsta sistēmas attīstībā, tai skaitā, arī karjeras izglītības attīstībā un īstenošanā, pedagogs karjeras konsultants ir galvenais virzītājspēks. Labs rezultāts tiek sasniegts, strādājot komandā ar skolas vadību, grupu audzinātājiem, prakšu vadītājiem, uzņēmuma prakses vadītāju, priekšmetu pedagogiem, interešu izglītības pulciņu vadītājiem, bibliotekāru, atbalsta personālu.

Tehnikuma pedagoga karjeras konsultanta sadarbības sistēma

Skolas karjeras attīstības atbalsta sadarbības sistēma	Skolas vadības komanda	<ul style="list-style-type: none"> • Direktors • Direktora vietnieki • Tālākizglītības un profesionālās karjeras atbalsta pamatdarbības struktūrvienības vadītājs
--	------------------------	--

	Skolotāji	<ul style="list-style-type: none"> • Grupu audzinātāji • Mācību priekšmetu skolotāji • Interesu izglītības skolotāji • Metodisko komisiju vadītāji • Prakšu vadītāji
	Atbalsta personāls	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotekārs • Sociālais pedagogs • Medmāsa • Psihologs
	Konsultatīvais atbalsts	<ul style="list-style-type: none"> • Skolas padome • Skolēnu pašpārvalde
Ārpus izglītības iestādes sadarbības partneri	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts institūcijas (VIAA, NVA, u.c.) • Uzņēmumi, darba devēji, nozaru profesionālās apvienības un asociācijas • Absolventi • Citas izglītības iestādes 	

Strādājot mūsdienu multikulturālā skolā, no vadības puses tiek ievērots, lai gan pedagogs karjeras konsultants, gan atbalsta personāls un skolotāji strādātu vienotā komandā, cieši un mērķtiecīgi sadarbojoties savā starpā, lai palīdzētu izglītojamajiem risināt karjeras izvēles un īstenošanas jautājumus. Nozīmīgi tiek novērtēta sadarbība ar uzņēmējiem, darba devējiem, tehnikuma absolventiem, Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA), lai iegūtu jaunu informāciju par mainīgajām darba tirgus aktualitātēm. Informācija palīdz sagatavot izglītojamos darba tirgum nākotnē kā konkurētspējīgus un pieprasītus darbiniekus.

VII KARJERAS IZGLĪTĪBĀ IZMANTOJAMĀS METODES

Nr.	Metode	Prasmes
1.	Anketēšana/aptauja	Apgūt prasmi konkrēti atbildēt uz jautājumiem, prast izteikt savu domu konkrēti un īsi. Ieinteresēt izglītojamo izzināt sevi, savas izglītības iespējas, darba pasaules iespējas. Attīstīt prasmi kritiski domāt

2.	Analīze	Prast objektīvi novērtēt un atšķirt savas vērtības no vispārpieņemtajām dzīves vērtībām. Apgūt prasmes, lai „gribu, varu, vajag” veidotu vienotu kopumu
3.	Brīvais raksts	Veidot prasmi brīvi izteikt rakstiski savas domas un izjūtas
4.	Darbs ar informācija avotiem	Prast atrast, atlasīt un izvērtēt informāciju
5.	Darbs grupās	Apgūt iemaņas darboties komandā, plānot darbu, sadalot pienākumus
6.	Darbs pāros	Veidot prasmes sadarboties, uzklausi otru, pārrunāt neskaidrības, ja nepieciešams, ievērot kompromisu
7.	Diskusija	Mācīties izteikt mutiski savu viedokli, to pamatot, argumentēt, uzklausi citu domas. Meklēt problēmu risinājumu.
8.	Dubultā dienasgrāmata	Veidot prasmi atrast tekstā nepieciešamo informāciju, to analizēt, paust savu viedokli, balstoties uz pieredzi
9.	Ekskursijas	Iepazīstināt ar reālu darba vidi, karjeras iespēju daudzveidību, jaunām tehnoloģijām
10.	Ēnu diena	Iepazīt tuvāk darba vidi. Iepazīt izvēlētas profesijas plusus un mīnus. Veidot iemaņas rakstīt CV, motivācijas vēstules, iesniegumus
11.	Eseja	Apgūt prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, apgūt argumentācijas prasmes rakstiskā veidā
12.	Individuālais darbs	Mācīties strādāt patstāvīgi
13.	INSERT metode	Apgūt prasmi izvērtēt informāciju
14.	Intervija	Apgūt prasmi sarunāties: uzklausi sarunas biedrus, formulēt konkrētus jautājumus, atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem, veidot lietišķu dialogu
15.	IT tehnoloģiju izmantošana	Attīsta prasmi lietot mūsdienas tehnoloģijas informācijas iegūšanā, saglabāšanā un apkopošanā
16.	Pārrunas/sarunas	Apgūt prasmes veidot mērķtiecīgu dialogu, noskaidrot viedokli, iegūt informāciju pārrunu ceļā, nenovirzoties no tēmas, uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem

17.	Pašvērtējums/pašanalīze	Veidot kompleksu savas darbības, uzskatu, spēju, interešu, rakstura novērtēšanas un analīzes prasmi
18.	Pētījums	Apgūt prasmi strādāt ar problēmsituāciju: formulēt problēmu, veidot risinājuma plānu, izvērtēt gaidāmo rezultātu, meklēt alternatīvu risinājumu, pieņemt lēmumu, iegūt praktiskas iemaņas pētnieciskajam darbam
19.	<i>Portfolio</i> /darba mape	Vākt materiālus, iegūt informāciju, to apstrādāt, krāt un veidot savu darba mapi - <i>portfolio</i>
20.	Prāta vētra	Izprast, ka jebkuru neskaidru jēdzienu var izskaidrot, ja izsaka dažādus viedokļus, tos sistematizē un analizē
21.	Prezentācija	Apgūt prasmes un iemaņas parādīt sevi un savu padarīto darbu
22.	Prognozēšana	Mācīties paredzēt iespējamo rezultātu
23.	Projekts	Apgūt prasmi plānot darbu, strādāt patstāvīgi, sadarboties ar citiem, iegūt un izvērtēt informāciju, saistīt teoriju ar praksi, izdarīt secinājumus, prezentēt rezultātus
24.	Seminārs	Mācīties atrast kļūdas un nepilnības, izdomāt vīziju to uzlabošanai, plānot tās sasniegšanu, pieņemt lēmumu, izdarīt kopsavilkumu - rezumēt
25.	Spēles (lomu situāciju, lietišķās)	Apgūt prasmi iekļauties kolektīvā, veidot saskarsmi, prast novērtēt sevi salīdzinājumā ar citiem. Iejusties lomās, kas attālinātas no skolēna būtības, bet kurās viņi ikdienā var nokļūt. Iemācīties modelēt dažādas problēmsituācijas
26.	SVID analīze	Apgūt iemaņas izvērtēt pašreizējo situāciju un attīstības iespējas
27.	T- tabula	Apgūt iemaņas izvērtēt parādību no vairākiem aspektiem
28.	Tests	Rosināt iegūt informāciju par kādu jomu, intereses radīšanai
29.	Tikšanās	Iegūt informāciju par kādu jomu, intereses radīšanai
30.	Venna diagramma	Mācīties noteikt kopīgo un atšķirīgo un definēt slēdzienu
31.	Vērošana	Apgūt iemaņas izvirzīt mērķi patstāvīgi vērot, pierakstīt, salīdzināt, izdarīt secinājumus

VIII KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAI IETEICAMIE INFORMĀCIJAS AVOTI

1. Karjeras atbalsta pasākumi riska grupu jauniešiem. Caur mācīšanos uz darbu.– R.: VIAA, 2011, Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs, 2010. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_atbalsta_pasakumi_2010.pdf
2. Karjeras attīstības atbalsts. Izglītība. Konsultēšana. Pakalpojumi.– R.: VIAA, 2008. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_attiistiibas_atbalsts_2008.pdf
3. Karjeras iespēju izpēte / Metodisks palīg līdzeklis skolotājiem, klašu audzinātājiem profesionālās orientācijas darbā.– R.: PIAP aģentūra, 2003. Pieejams: http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/
4. Karjeras izglītība skolā. Pieredze 2009.– R.: VIAA, 2010. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf
5. Karjeras izglītība 10. – 12.klasei. Skolotāja rokasgrāmata. – R.: PIAA, 2006. Pieejams: http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/
6. Karjeras plānotājs. Metodiski ieteikumi.– Jelgava: PKIC, 2007
7. Karjeras Ziņas. – R.: VIAA karjeras atbalsta departamenta ziņu izdevums. Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/kad_zinu_izdevumi/
10. Korna. E. Karjeras izglītība. Tukuma 2.vidusskolas pieredze. Rīga: RaKa, 2011
11. Kurš mācību priekšmets man vislabāk patīk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei.– R.: VIAA, Karjeras atbalsta departaments, 2008. Pieejams: http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/
12. Mans bērns izvēlas karjeru.– R.: VIAA, 2010. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf
13. Profesiju aprakstu katalogs.– R.: PKIVA, NVA., 2007,2012. Pieejams:http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
14. Profesiju definīciju katalogs.– R.: PKIVA, 2007. Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
15. Profesiju klasifikators.– R.: Latvijas Vēstnesis, 2006. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/80>

Videomateriāli:

1. “Zaļais pipars 1-4” – CD: RTU. Pieejams: <http://karjera.rtu.lv/lv/ieraksts/izglitojosa-filma-zalais-pipars>
2. Kas meklē, tas atrod. Studiju iespēju ceļvedis. - CD: Jaunais laiks

Interneta resursi:

1. www.europass.lv/ - CV standarts “Europass”
2. <http://jaunatne.gov.lv/lv> - informatīvi materiāli par konkursiem un brīvprātīgo darbu
3. www.niid.lv - nacionālā izglītības iespēju datu bāze
4. <http://www.nva.gov.lv/karjera/> - informatīvie un metodiskie materiāli sevis, profesiju un izglītības iespēju izpētei, ieteikumi karjeras plānošanai
5. www.prakse.lv - prakses, darba, brīvprātīgā darba vakances jauniešiem, informācija par profesijām un izglītības iespējām,
6. www.profesijupasaule.lv – profesiju paraksti, intervijas ar profesionāļiem, darba vides foto galerijas, profesiju apguves iespējas.

SAGATAVOJA:

Rīgas Stila un modes tehnikuma pedagogi karjeras konsultanti

Anta Saleniece, Valentīna Iškova